

SÄHKÖINEN HYVINVOINTIKERTOMUS
Raportti PaKasteen työskentelyjaksosta 2012–2013

Eija Takalokastari

12.09.2013

Sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Kittilän kunnan sähköinen hyvinvointikertomus
3. Tavoitteet
4. Toteutus
5. Tulokset, tuotokset ja juurtuminen kunnan käytännöksi
6. Arviointi
7. Pohdinta

1. Johdanto

Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveystalvet -hanke (<http://www.sosiaalikallega.fi/kaste>) on aloittanut 1.11.2012 ja kestää 31.10.2013 saakka. Hankkeelle on myönnetty valtionavustusta kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelmasta (KASTE). Hanketta hallinnoi Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä ja koordinoinnista vastaa Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Lapin toimintayksikkö.

PaKasteen Lapin osiossa kehitetään perusterveydenhuoltoa, terveyden edistämistä, sosiaalityötä ja vanhustyötä kuntalähtöisesti. Hankkeeseen osallistuvilla Lapin kunnilla on annettu mahdollisuus juurruttaa PaKaste I:n aikana kehitettyjä työskentelymalleja. Kunnat ovat saaneet valita PaKasteen ja kunnan tavoitteita tukevat kehittämissuhteet ja kehittäjäryhmät. PaKaste 2 – hankkeen koordinaattorit ovat tukeneet kuntia kehittämissuhteissa.

2. Kittilän kunnan Sähköinen hyvinvointikertomus

Kittilän kuntaan ei ole aiemmin laadittu hyvinvointikertomusta. Terveydenhuoltolaki (01.5.2011) velvoittaa kuntia laatimaan hyvinvointikertomuksen, sekä vuosittain seuramaan kunnan hyvinvointitietoa. Sähköinen hyvinvointikertomus vastaa tähän haasteeseen. Kittilän kunnan talousarvio 2013 sisältää päätöksen sähköisen hyvinvointikertomuksen laadintaprosessin aloittamisesta. Myös kunnan johtoryhmässä on esitetty toive hyvinvointikertomustyön aloittamisesta.

Sähköinen hyvinvointikertomus on kunnan suunnittelun, arvioinnin ja raportoinnin työväline. Se valmistellaan valtuustokausittain ja päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Lapin kunnista monet päättävät käyttää PaKaste 2-hankkeen työskentelyjaksoja sähköisen hyvinvointikertomustyön aloittamiseen, niin myös Kittilän kunta.

3. Tavoite

Työskentelyjakson pituus on kolme kuukautta, joten jo alkumetreillä oli selvää, ettei tuona aikana saada kertomusta täysin valmiiksi, vaan jakso mahdollistaa prosessin alkuun saamisen. Jakson aikana voidaan kerätä ja kirjata jo kunnassa toteutettua hyvinvointityötä ja ohjelmia. Mikäli aikaa riittää, tutustua myös indikaattoritietoon. Kittilässä on nimetty terveydenedistämisen työryhmä, mutta ryhmän toiminta on ollut vähäistä. Osa jäsenistä on siirtynyt toisiin tehtäviin tai jääneet eläkkeelle. Työskentelyjakson aikana oli tavoitteena saada ryhtiä terveydenedistämisen työryhmän kokoonpanoon ja toimintaan.

4. Toteutus

Hankerahan turvin neuvolaan palkattiin sijainen, jotta terveydenhoitaja/terveydenedistämisen yhdyshenkilö voisi keskittyä sähköisen hyvinvointikertomuksen laadintaan. Työskentelyjakso oli tarkoitus toteuttaa yhtäjaksoisesti, mutta sijaisten sairastomien takia työskentelyjakso pirstoutui niin, että työskentelyjakson työtunnit sijoittuivat 14.01.2013-11.09.2013 väliselle ajalle.

Laadintatyön ohjausryhmänä on ollut Kittilän kunnasta perusturvajohtaja Tuulikki Louet-Lehtoniemi ja kunnanjohtaja Anna Mäkelä. PaKaste 2-hankekoordinaattori Tuula Kokko-

nen on toiminut myös tärkeänä ohjaajana työskentelyjakson aikana. Yhteiset palaverit alueen muiden kuntien hanketyöntekijöiden kanssa ovat tukeneet työskentelyä. Palaverit on toteutettu etäpalavereina videoyhteyden välityksellä. Kolme palaveria, Kolarin kunnan hanketyöntekijöiden kanssa, joissa Tuula Kokkonen oli mukana, pidettiin joko Kolarissa tai Kittilässä. Pakaste 2- hankkeen toteuttamat aiheeseen ja prosessiin liittyvät koulutukset ovat myös olleet suurena tukena työlle.

Varsinaisen työskentelyn aloitin tutustumalla kirjallisuuteen ja jo toteutettuihin sähköisiin hyvinvointikertomuksiin. Kittilän kunnan hyvinvointiohjelmat ovat minulle jo terveydenedistämisen yhdyshenkilötyön kautta suurelta osin tiedossa. Haastatteleamalla ja kunnan toimintaohjelmiin ja talousarvoon tutustumalla sain päivitettyä ja myös lisätietoa kunnan hyvinvointityöstä ja painopistealueista. Kittilän kunnalla ei vielä ole varsinaista kuntastrategiaa. Kittilän kunnan talousarvio vuodelle 2013 ja suunnitelma vuosille 2014-2015 on hyvä tiedonlähde ja toimii perustana Kittilän kunnan sähköiselle hyvinvointikertomukselle.

Kittilän kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta, ei vielä valmista, mutta jo aluillaan olevaa hyvinvointikertomusta, ja siihen liittyvää prosessia on esitelty työskentelyjakson aikana sosiaali- ja terveystoimen johtoryhmälle, kuntapäättäjille/politikoille ja moniammatillisille työryhmille. Terveydenedistämisen työryhmälle työtä ei ole esitelty, koska työryhmä on päätetty nimetä uudelleen.

30.09.2013 Terps- hankkeessa työskennellyt Suvi Helanen on kutsuttu esittelemään sähköistä hyvinvointikertomusta Kittilän kunnan valtuustolle.

5. Tulokset ja tuotokset

Kittilän kunnan sähköisen hyvinvointikertomuksen laadintatyö jatkuu edelleen. Kunnan keskeiset hyvinvointiohjelmat on koottu hyvinvointikertomukseen ja kunnan hyvinvointitietoa on hieman avattu perusindikaattoripakettien avulla. Kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta on esitelty kuntapäättäjille sekä kunnan eri toimijoille. Johtopäätökset, painopistealueet ja kehittämiskohteet olisivat seuraavaksi työskentelyn kohteena. Työskentely edellä mainittujen asioiden parissa aloitetaan, uudistettu kunnan terveydenedistämisen työryhmä kokoontuu. Työryhmän yhtenä tehtävänä on hyvinvointitiedon tuottaminen kunnan eri toimipisteille ja päättäjille. Sähköinen hyvinvointikertomus tulee olemaan myös yksi terveydenedistämisen työryhmän työkalu.

6. Arviointi

Työskentelyjakso mahdollisti prosessin aloittamisen. Mielestäni työskentelyjaksolle asetetut tavoitteet saavutettiin. Toki sähköinen hyvinvointikertomustyö on vielä aluillaan Kittilän kunnassa. Paljon työtä vaaditaan vielä siihen, että kuntapäättäjät osaavat käyttää luontevasti sähköistä hyvinvointikertomusta päätösten ja kuntalaisten hyvinvoinnin seurannan tukena ja tiedonlähteenä. Sähköinen hyvinvointikertomus hyvin toimiessaan tuottaa laaja-alaista ja vertailukelpoista tietoa kunnan toiminnasta ja kuntalaisten hyvinvoinnista.

Mikäli kunnassamme olisi ollut toimiva terveydenedistämisen työryhmä, mielestäni indikaattoritietoa olisi saatu avattua entistä enemmän, ja mahdollisesti kunnan omaa seurantaakin olisi voitu lisätä indikaattoripaketteihin.

Perustyöhön sijaisiksi palkattujen terveydenhoitajien vaihtuvuus teki työskentelyjaksosta rikkiäisen. Työskentely katkesi useita kertoja, joka osaltaan hidasti kertomustyön tekemistä.

Tukea kehittämistyöhöni olen saanut perusturvajohtaja Tuulikki Louet-Lehtoniemeltä, kunnanjohtaja Anna Mäkelältä, unohtamatta Tuula Kokkosen tukea.

7. Pohdinta

Sähköistä hyvinvointikertomusta pitää vielä työstää terveyden edistämisen työryhmässä, kunnan johtoryhmässä ja eri hallintokunnissa ja lautakunnissa. Aikanaan sähköinen hyvinvointikertomus esitellään hyväksyttäväksi kunnan valtuustolle. Monen henkilön ja henkilöryhmän täytyy omaksua sähköinen hyvinvointikertomus omaksi työkaluksi ja tiedonlähteeksi, ennen kuin sen käyttö on vakiintunutta ja luontevaa toimintaa kunnassamme.

Jatkossa sähköistä hyvinvointikertomusta pitää esitellä ja pitää esillä kunnan vuosikellon mukaisesti. Mielestäni on tärkeää, että työskentelyjakson aikana ei pyrittykään saamaan valmista versiota sähköisestä hyvinvointikertomuksesta. Tällöin olisi ollut suuri vaara, että työ unohtuu pöytälaatikkoon.

Työskentelyjakson turvin kunnassamme on aloitettu prosessi, jonka tavoitteena on kuntalaisten mahdollisimman hyvä hyvinvointi. Sen saavuttamiseksi täytyy toiminnan olla jatkuvaa, tarkoituksenmukaista ja systemaattista. Sähköisen hyvinvointikertomuksen tekeminen on juuri tuota toimintaa. Toiminta ei ole yhden miehen tai naisen toimintaa, vaan asialla täytyy olla isommalla joukolla, jotta tuloksia saadaan aikaiseksi.